

XII. STOMA VE YARA BAKIM HEMŞİRELERİ TOPLANTISI

GENEL RAPORU

XII. Stoma ve Yara Bakım Hemşireleri Toplantısı 15 Eylül 2021 tarihinde, 10:30-16:00 saatleri arasında Zoom üzerinden çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Toplantıya 104 katılımcı kayıt yaptırmış olup; toplantı Ankara Şehir Hastanesi Stomaterapi ve Yara Bakım Ünitesi, Ankara Üniversitesi İbni Sina Hastanesi Basın Yarısı Bakım Takip Birimi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Stoma ve Yara Bakım Ünitesi, Atatürk Üniversitesi Araştırma Hastanesi Yara Bakım Birimi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt EAH Kronik Yara Ünitesi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Esenler Medipol Hastanesi Yara Bakım Ünitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Eskişehir Yunus Emre Devlet Hastanesi, Gazi Mustafa Kemal Hastanesi Palyatif Servis, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Stomaterapi ve Yara Bakım Ünitesi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Stoma ve Yara Bakım Merkezi, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Stomaterapi ve Yara Bakım Ünitesi, İstanbul Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim Araştırma Hastanesi Stoma ve Yara Bakım Ünitesi İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Stomaterapi Ünitesi, İÜC Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Stoma ve Yara Bakım Ünitesi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Koç Üniversitesi Hastanesi Stoma ve Yara Bakım Ünitesi, Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Koç Üniversitesi Klinik Araştırma Ünitesi, Medicana Bursa Hastanesi, Menemen Devlet Hastanesi Yara Bakım Birimi, Pursaklar Devlet Hastanesi Palyatif YB, S.B.Ü. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kronik

Yara Birimi, Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Stoma ve Yara Bakım Ünitesi ve Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden 55 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Toplantı saat 10:30'da Dernek Yönetim Kurulu üyesi Prof. Dr. Ayişe Karadağ'ın sunumu ile açılmış, sonrasında çalıştay grupları kendi odalarında aşağıda belirtilen konularda çalışmalarını tamamlamıştır.

Çalıştay I grubu, Hem. Aysel Ören Hin ve Dr. Öğr. Üyesi Ali Ay moderatörlüğünde, "Covid-19 sürecince deneyimler, sorunlar, çözüm önerileri" konu başlığını,

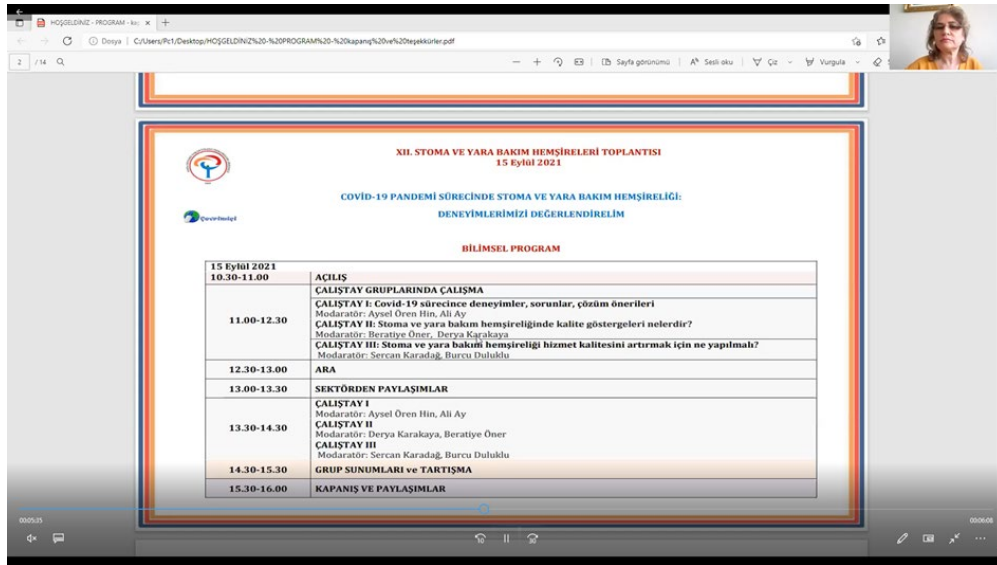
Çalıştay II grubu, Hem. Derya Karakaya ve Öğr. Gör. Dr. Beratiye Öner moderatörlüğünde, "Stoma ve yara bakım hemşireliğinde kalite göstergeleri nelerdir?" konu başlığını,

Çalıştay III grubu, Hem. Sercan Karadağ ve Dr. Burcu Duluklu moderatörlüğünde, "Stoma ve yara bakım hemşireliği hizmet kalitesini artırmak için ne yapılmalı?" konu başlığını çalışmışlardır.

Çalıştay gruplarının çalışmalarını takiben, Coloplast ve Convatec firmaları stoma ve yara bakım alanında güncel teknoloji hakkındaki sektörden paylaşımlarını yaparak toplantıyı zenginleştirmişlerdir.

Toplantı çalıştay gruplarının sunumları ile sona ermiştir. Ekli dosyalarda çalıştay gruplarının çalışma raporları yer almaktadır:

AÇILIŞ

BİLİMSEL PROGRAM	
15 Eylül 2021	
10.30-11.00	AÇILIŞ ÇALIŞTAY GRUPLARINDA ÇALIŞMA
11.00-12.30	ÇALIŞTAY I: Covid-19 sürecince deneyimler, sorunlar, çözüm önerileri Moderatör: Aysel Ören Hin, Ali Ay ÇALIŞTAY II: Stoma ve yara bakım hemşireliğinde kalite göstergeleri nelerdir? Moderatör: Beratiye Öner, Derya Karakaya ÇALIŞTAY III: Stoma ve yara bakım hemşireliği hizmet kalitesini artırmak için ne yapılmalı? Moderatör: Sercan Karadağ, Burcu Duluklu
12.30-13.00	ARA
13.00-13.30	SEKTÖRDEN PAVLAŞIMLAR
13.30-14.30	ÇALIŞTAY I Moderatör: Aysel Ören Hin, Ali Ay ÇALIŞTAY II Moderatör: Derya Karakaya, Beratiye Öner ÇALIŞTAY III Moderatör: Sercan Karadağ, Burcu Duluklu
14.30-15.30	GRUP SUNUMLARI ve TARTIŞMA
15.30-16.00	KAPANIS VE PAVLAŞIMLAR

ÇALIŞTAY GRUBU-I RAPORU

Konu: Covid-19 Sürecinde SYBH'nin Deneyimleri: Sorunlar-çözüm önerileri

Tarih: 15.09.2021

Saat: 10.30-16.00

Moderatörler: Aysel Ören Hin, Ali Ay

Raportör: Dr. Öğr. Üyesi Ali AY

Çalıştay-I grubunda 15 katılımcı yer almıştır. Bu çalıştay grubunda Stoma ve Yara Bakım Hemşireleri (SYBH) Covid-19 sürecinde stoma veya yarası olan hastalara bakım verirken yaşadıkları sorunları, deneyimleri ve çözüm önerilerini dile getirmişlerdir.

Çalışma grubunda ele alınan konular üç başlık altında ele alınmıştır.

1. Stomalı Bireylerin Bakımına İlişkin Sorunlar

Bazı hastane yönetimlerinin stoma ve yara bakım ürünlerinin gereksiz olduğunu düşünmesi nedeniyle malzeme alımlarının yapılmadığı dile getirilmiştir.

Hastalar Covid-19'a maruz kalma endişesi ile kontrollere gelmediği, komplikasyon gelişmesine rağmen hastaneye başvurmayı ertelediği, bakımı kendilerinin yapmaya çalıştığı ve hastaneye daha çok telefonla ulaşarak yardım almaya çalıştıkları ifade edilmiştir. Bunun yanında hastaların hastaneye başvurmayı geciktirmeleri, acil ameliyatlarda ameliyatların ertelenmesi özellikle kanser hastalarında erken teşhisi geciktirdiği, kanserin evresinin ilerlemiş halde tespit edilmesine neden olduğu ve bu durumun hastaların bakımını zorlaştırdığı ifade edilmiştir.

Bazı SYBH hastalara şahsi cep telefon numaralarını vererek hastalardan resim veya video göndermelerini isteyerek bu şekilde bakımı yönetmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Ek olarak hastalar toplu taşıma kullanmak istemedikleri için en yakın kuruma/birime başvurmayı tercih ettikleri ya da taksiye binerek hastaneye ulaşmaları hastalara ekstra maddi yük yüklediği dile getirilmiştir.

Bakım ve tedavi ürünlerinde öncelik Covid-19 hastalarına verildiği için stoma ve yara bakım ürünlerinin satın alınmadığı ya da ertelendiği için stoma ve yara hastalarının bakımında kullanılacak malzemelerin olmaması veya yetersiz olmasının hasta bakımında sorunlara neden olduğu ifade edilmiştir.

Covid-19 nedeniyle hasta yakınlarının hastaneye alınmaması stoma ve yara bakımında destek olan hasta yakınlarına eğitim verilmesini engellediği için hastalar stomaya uyum ve stoma ve yara bakımını yönetmede güçlük yaşadıkları, bu durumun komplikasyon gelişmesini artırdığı dile getirilmiştir. Ayrıca hastanede mevcut olmayan ürünlerin dışarıdan temin edilmesinde hasta yakınlarından destek alınamadığı için bakım ve tedavi ürünlerinin temininde güçlükler yaşandığı belirtilmiştir.

Covid-19 nedeniyle yoğun bakımlarda yatan hasta sayısının artmış olması ve bu hastalara bakım verecek personel sayısının yetersiz olması, başka birimlerden yoğun bakım deneyimi olmayan hemşirelerin yoğun bakımda çalıştırılması, ayrıca bu hemşirelerin yara bakımı konusunda deneyiminin olmaması yoğun bakımlarda basınç yarası görülme oranları ve evrelerinin ilerlemesinde etkili olduğu ifade edilmiştir.

2. Hemşirelerin Yaşadığı Bireysel Sorunlar

Koruyucu ekipman temininde bazı sorunlar yaşandığı bu sorunlar arasında pandeminin ilk zamanlarında günde bir cerrahi maske verildiği, N95 maske sayısı sınırlı olduğu için farklı birimlere gidildiği zaman N95 maske temin edilemediği ifade edilmiştir. İzalosyan önlemlerinin bir standardizasyonunun yapılamadığı örneğin bir hastanede PCR test sonucu pozitif çıkan bir personel 14 gün karantinadan sonra direkt işe başlatılırken başka bir hastanede 14 gün karantina uygulandıktan sonra tekrar PCR testi yapıp negatif olduğu belirlendikten sonra personelin çalışmaya başlaması gibi farklı uygulamalar olduğu dile getirilmiştir.

SYBH, Covid-19 sürecinde fazla mesai yapmak zorunda kaldıklarını ve başka birimlere görevlendirildiklerini ifade etmişlerdir. Bu süreçte gündüz çalıştıkları ünitelerde çalıştıktan sonra gece farklı birimlere nöbete gitmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında hastalanan veya Covid-19'a yakalanan çalışanların yerine gibi görevlendirildiklerini dile getirmişlerdir. Ek olarak fazla mesai yapmalarına karşılık ek ücret verilmesi yerine zorunlu olarak izne ayrılmak zorunda bırakıldıklarını, fazla çalışmalarına rağmen daha az ücret aldıklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca özellikle eşi de sağlık çalışanı olan SYBH eşleri ve çocukları ile uzun süre ayrı kalmak zorunda kaldıklarını, bütün bu sorunlar nedeniyle aile içi ilişkiler ve süreçlerde sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Yürütülmekte olan bilimsel çalışmaların da Covid-19 nedeniyle sekteye uğradığı dile getirilen sorunlar arasındadır.

Bazı SYBH hastalara şahsi cep telefon numaralarını vererek hastalardan resim veya video göndermelerini isteyerek bu şekilde bakımı yönetmeye çalıştıklarını ancak bu durumun hemşirelerin özel hayatlarının hastalar tarafından ihlal edilmesine, hasta verilerinin mahremiyeti konusunda endişelere neden olduğu ayrıca mesai saatleri dışında mesai yapmak zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir.

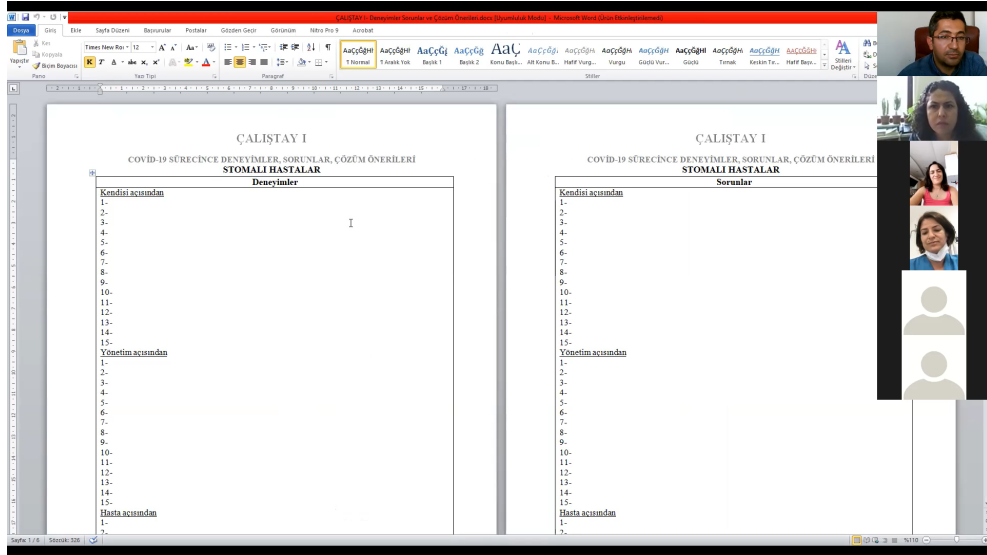
Bu süreç, hemşirelerin psikolojik olarak sorunlar yaşamasına ve tükenmişlik sendromu belirtileri göstermelerine neden olduğu ifade edilmiştir. Özellikle pandeminin ilk dönemlerinde gebe olan veya emzirdiği bebeği olan hemşirelerin Covid-19'a yakalanma korkusunu çok fazla yaşadıkları ve buna bağlı olarak psikolojik sorunlar yaşadıkları ifade edilmiştir.

3. Covid-19 Sürecinde SYBH'nin Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Çözüm önerileri aşağıdaki gibidir:

- SYBH hastalar ile iletişime geçebileceği online sistemler kurulması,

- Kısa vadede hastaların ulaşabileceği ve sağlık personelinin şahsi telefonları dışında cep telefonlarının temin edilmesi ve hastaların mesai saatlerinde bu kanaldan sağlık bakım profesyoneline ulaşmasının sağlanması,
- Ünitelere ait mail adreslerinin oluşturulması ve bunların hastalarla paylaşılarak özellikle bakımı yönetmek için düzenli aralıklarla hastaların izleminin gönderilecek görüntü ve resimlerle standart bir şekilde sürdürülmesi,
- SYBH sayısının ve Stoma ve Yara Bakım Ünitesi sayılarının artırılması,
- SYBH uzmanlık alanları olan stoma ve yara bakımı verilen birimler dışında çalıştırılmaması ve özel birim statüsünün verilmesi,
- Diğer sağlık çalışanlarının stoma ve yara bakımı konusunda eğitimlerinin güncellenmesi ve sürekli hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi,
- Hastane bilgi sistemlerinin hızlıca oluşturulması (Stoma ve Yara Bakımına Yönelik Ulusal veri tabanı),
- Hastanın hastaneye gelmeden sağlık bakım profesyoneline ulaşip bilgi paylaşımında bulunabileceği ve destek alabileceği online sistemler kurulması ve bu sistemlerin akıllı telefon/tablet ile kullanılabilir şekilde organize edilmesi,
- Yapılan bilimsel çalışma sayılarının artırılması ve olumlu sonuçların hastane yönetimleri ve politika yapımcılarla paylaşılması önerilmiştir.

ÇALIŞTAY GRUBU- II RAPORU

Konu: Stoma ve Yara Bakım Hemşireliğinde Kalite Göstergeleri Nelerdir?

Tarih: 15.09.2021

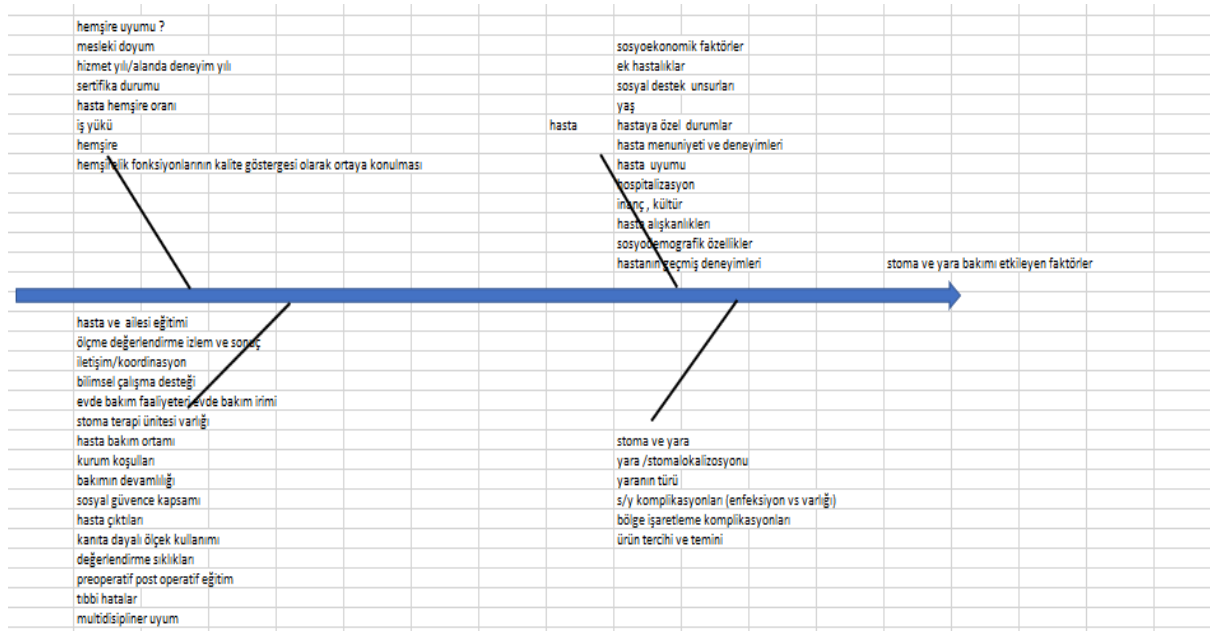
Saat: 10.30-16.00

Moderatörler: Derya Karakaya, Beratiye Öner

Raportör: Beratiye Öner

Konu ile ilgili önemli kavramlar açıklanarak giriş yapılmıştır. Kalite, müşteriye veya tüketiciyi memnun etmeye vurgu yaparak istenen hedeflere en verimli ve etkili şekilde ulaşmak için basit bir önlem olarak tanımlanabilir. Sağlık bakım kalitesi kavramı ise bakım hizmetlerinin optimal hasta sonuçlarının olasılığını etkileme derecesi olarak tanımlanabilir. Ölçüt, sağlık hizmetlerinin bazı yönlerinin kalitesini izlemek için kullanılan, genellikle bir sayı veya istatistik olan bir araçtır. Bu sayılara performans ölçütleri veya kalite göstergeleri denilmektedir. Göstergeler, kalitenin değerlendirilmesinde temel olan spesifik niteliklere atıfta bulunur. Kalite göstergeleri, hasta bakım kalitesini izlemek, değerlendirmek ve hizmet faaliyetlerini desteklemek için kılavuz olarak kullanılan profesyonel hizmet standardını yansıtan kantitatif (nicel) önlemlerdir. Hemşirelik Bakım Göstergesi: Hemşirelik bakımının doğrudan etkili olabileceği sağlık durumundaki değişikliklerin ölçütleri olarak tanımlanabilir.

Stoma ve yara bakım hemşireliğinde kalite göstergelerini belirlemek için ana çerçeveyi daha genel bir bakış açısıyla görebilmek ve buradan özele doğru gidebilmek için stoma ve yara bakımını etkileyen faktörler balık kılıçlığı yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir. Hasta, stoma-yara, stoma-yara bakım hemşiresi, hasta bakım koşulları ile ilgili faktörler olmak üzere dört temel kılıçlık oluşturularak genel çerçeve çizilmeye çalışılmıştır.

Stoma ve yara bakımını etkileyen faktörlerin balık kılıçlığı diyagramı

Stoma ve yara bakım hemşireliğinde kalite göstergeleri, balık kılçığı diyagramından yararlanılarak beyin jimnastiği yapılarak tüm grubun katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Tüm kriterler belirlendikten sonra sistematik değerlendirme imkanı sunan Donabedian'ın 'Sağlık Ölçüm Modeli' temel alınarak tüm göstergeler organizasyonel yapı göstergeleri, süreç-girişim göstergeleri ve sonuç göstergeleri olmak üzere gruplara ayrılmıştır.

1- Organizasyonel Yapı Göstergeleri

- Hemşire başına hasta sayısı oranı
- Kurumdaki stoma ve yara bakım hemşiresi sayısı
- Stoma-yara bakım hemşiresi başına hasta sayısı oranı
- Stoma-yara bakım hemşiresi sertifikasyon durumu ve güncelliği
- Stoma-yara bakım hemşiresi eğitim durumu (lisansüstü eğitim olumlu göstergedir)
- Stoma-yara bakım hemşiresi bilimsel çalışmalara katılım oranı
- Stoma-yara bakım sertifikasyonuna uygun alanda çalışma oranı
- Stoma-yara bakım ünitesi varlığı

2- Süreç Girişim Göstergeleri

- Kanıta dayalı risk değerlendirme ve iyileşme ölçeği kullanım oranı
- Stoma-yara üzerindeki ağrı takibi
- Stoma-yara ile ilgili hasta ve aile eğitimi girişimleri

3- Sonuç Göstergeleri

- Yeni yara açılma oranı
- Stoma bölgesi işaretleme komplikasyonları
- Yara yeri enfeksiyonu oranı
- Yaraya kaynaklı yatak işgal oranı
- Yaraya bağlı maliyet artış oranı
- Stoma-yara bakım sertifikasyonuna sahip hemşire işten ayrılma oranı

ÇALIŞTAY GRUBU-III RAPORU

Konu: Stoma ve yara bakım hemşireliği hizmet kalitesini artırmak için ne yapılmalı?

Tarih: 15.09.2021

Saat: 10.30-16.00

Moderatörler: Sercan Karadağ, Burcu Duluklu

Raportör: Burcu Duluklu

Hizmet kalitesini artırmak için iki ana başlık altında beyin fırtınası yöntemi ile katılımcıların görüşleri alınmıştır.

1- Hasta ve Yakınlarına Yönelik Planlamalar

- Hasta ve yakını ile ilişkili konular kapsamında “eğitim” başlığı ele alınmış ve eğitim iki alt başlık altında toplanmıştır:
- Hasta ve yakınlarının basınç yaralanmalarını (BY) önleme eğitimleri ile ilgili görsel/işitsel eğitim materyalleri ile desteklenebilmesi için bu konuda eğitim videolarının hazırlanması,
- Hasta ve yakınlarına genel eğitim içeriklerine ek olarak, bireyselleştirilmiş eğitim verilmesi gerektiği vurgulandı.
- BY’leri önlemek üzere hasta ve yakınlarına polikliniklerde verilmek üzere eğitim broşürlerinin hazırlanması
- 2021 yılı “Basınç Yaralanmalarını Durdurma Günü” etkinliklerinin yaygınlaştırılması önerilmiştir.

2-Hemşirelerin Mesleki Gelişimi ve Özlük Hakları

Hemşirelerin mesleki gelişimi ve özlük hakları konuları iki alt başlık halinde görüşülmüştür.

a) Mesleki gelişim

Stoma ve yara ünitelerinde stoma ve yara bakım hemşirelerinin, kanıta dayalı uygulamaları bilinçli şekilde klinik bakıma aktarmaları, bakım kalitesini artırmaları ve var olan olumlu imajlarını sürdürebilmeleri için şu önerilerde bulunulmuştur:

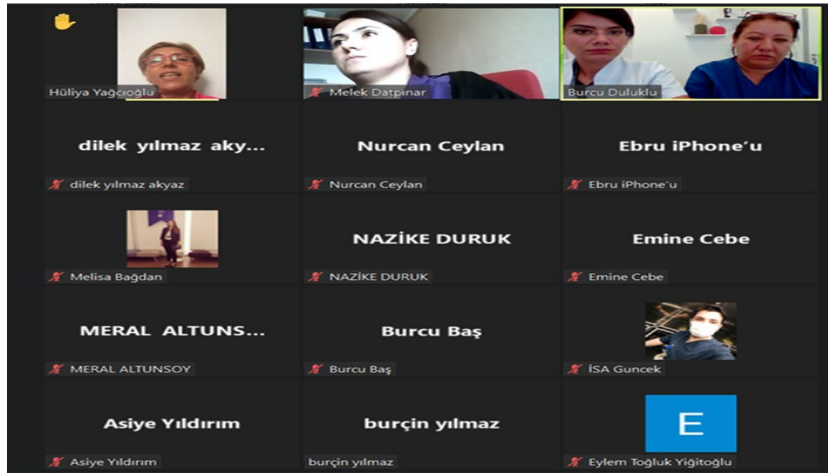
- Dernek web sayfasında alanla ilgili güncel literatür bilgilerinin rutin olarak dernek araştırma komisyonu tarafından paylaşılması,
- Güncel literatür bilgilerinin yalnız dernek üyeleri ve dernek web sayfası üyeleri ile paylaşılabilceği bir sistem kurulması,
- Stoma ve yara bakım hemşireleri arasında iletişimi ve bilgi paylaşımını artırmak üzere gruplar kurulması,
- Hemşirelere yönelik araştırma yapma eğitimleri yapılması,

- Stoma ve yara bakım hemşirelerine özel olarak dernek web sayfasında sunulacak kompleks bakım uygulamaları hakkında hasta değerlendirme algoritmalarının oluşturulması,
- Stoma ve yara bakım hemşirelerine özel olarak dernek web sayfasında yara bakım ürünlerinin tartışılması önerilmiştir.

b) Özlük hakları

Aşağıda yer verilen konuların YOİHD Yönetim Kurulu'nda görüşülmesi önerilmiştir:

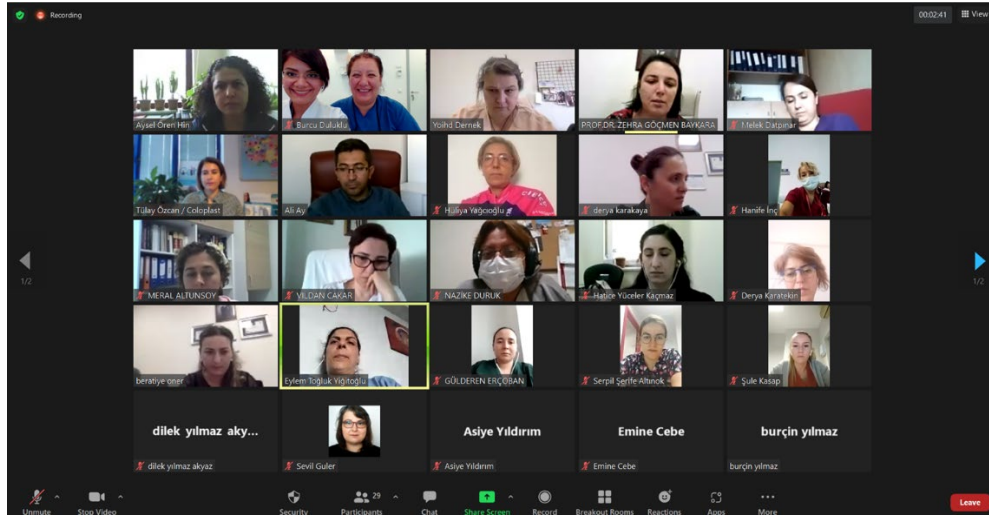
- Stoma ve yara bakım ünitelerinin riskli alan olarak sayılması ve stoma ve yara bakım hemşirelerinin çalışma alanlarının “Özel Alan” sayılması gerektiği vurgulanmıştır.
- Stoma ve yara bakım hemşirelerinin alan dışı çalıştırılma, farklı birimlerde çalıştırılma ve ek nöbetler konusunda özlük haklarının korunması talep edilmiştir.
- Hasta ile temasının yasal olarak desteklenmiyor olmasına rağmen, hasta eğitimlerinin firma temsilcileri tarafından yapılıyor olmasının rahatsızlık oluşturduğu belirtilmiştir.
- Stoma ve/veya yarası olan hastaların etkileşimlerinin artırılması için dernek aracılığı ile rutin grup terapisi planlanması önerilmiştir.
- Hastaların malzeme temini konusunda finansal zorluklar yaşadığı, bireysel çabalarının sonuçsuz kaldığı ifade edilmiştir.

SEKTÖRDEN PAYLAŞIMLAR

KAPANIŞ

Tüm katılımcılara stoma ve yara bakım hemşireliği alanının gelişimi için verdikleri katkı ve emekten dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Yara Ostomi İnkontinans Hemşireleri Derneği